

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de doelstellingen voor de periode na 2015 in de Euromed-regio

(initiatiefadvies)

(2015/C 383/07)

Rapporteur: An LE NOUAIL MARLIÈRE

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (hierna: EESC) heeft op 22 januari 2015 besloten om overeenkomstig artikel 29, lid 2, van zijn reglement van orde een initiatiefadvies op te stellen over de

„Doelstellingen voor de periode na 2015 in de Euromed-regio”.

De afdeling Externe Betrekkingen, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 11 juni 2015 goedgekeurd.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 1 en 2 juli 2015 gehouden 509e plenaire vergadering (vergadering van 1 juli 2015) het volgende advies uitgebracht, dat met 57 stemmen voor en 22 stemmen tegen, bij 7 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Conclusies en aanbevelingen

- 1.1. Het EESC beveelt de lidstaten van de UMZ en van de EU aan om de overeengekomen duurzameontwikkelingsdoelen te bekrachtigen door over te gaan tot de ratificatie van de desbetreffende internationale verdragen.
- 1.2. Het EESC beveelt de lidstaten van de UMZ en van de EU aan om de overheidsinvesteringen die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen, goed te beschermen.
- 1.3. Het EESC beveelt de lidstaten van de UMZ en van de EU aan om de tenuitvoerlegging van de doelstellingen zo dicht mogelijk bij de bevolking te organiseren, met deelname van maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen.
- 1.4. Het Comité neemt nota van de conclusies van de Raad Buitenlandse Zaken en Internationale Betrekkingen van 26 mei 2015 en in het jaarverslag 2015 van de Europese Commissie over de toezeggingen en de prestaties van de EU en de lidstaten inzake officiële ontwikkelingshulp.
- 1.5. Het betreft echter dat de EU zich tot 2030 geeft om het streefcijfer van 0,7 % van het bbp te halen ⁽¹⁾.
- 1.6. Het Comité steunt de EU in haar plan om niet-financiële aspecten (ratificatie van internationale rechtsinstrumenten, bestrijding van financiële criminaliteit) kracht bij te zetten.
- 1.7. Het verzoekt de Commissie om een coherent standpunt uit te dragen tussen de bi-, pluri- en multilaterale handelsbelangen en de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, opdat de geloofwaardigheid van de doelstellingen evenals van de Europese steun in stand kan worden gehouden.
- 1.8. Het Comité beveelt aan om de dialoog tussen de sociale partners en de Europese instellingen voor beroepsopleiding en levenslang leren, waaraan het naar behoren heeft deelgenomen en die het mede tot stand heeft gebracht ⁽²⁾, voort te zetten, evenals de programma's en maatregelen op dit gebied.
- 1.9. Het Comité is er voorstander van dat deze aanbevelingen worden opgenomen in het EU-programma en in het nabuurschapsbeleid: samenhang tussen het handels-, buitenland-, ontwikkelings- en financieringsbeleid en voor bescherming van de democratie en de mensenrechten, conform de door vicevoorzitter Federica MOGHERINI ten overstaande van het maatschappelijk middenveld op 28 mei 2015 gedane toezeggingen ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Commissaris Neven Mimica, 508e zitting van het EESC, 28 mei 2015.

⁽²⁾ <http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/home>

⁽³⁾ http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150528_01_en.htm

2. Inleiding

2.1. De discussie over de doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling voor de periode na 2015 zal de komende jaren een belangrijke plaats op de Europese en de mondiale agenda innemen. De Euro-mediterrane regio heeft een aantal specifieke kenmerken die aandacht vergen bij de vraag hoe de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling ondergebracht moeten worden in het Europees nabuurschapsbeleid en in het beleid van de landen in het zuidelijke Middellandse Zeegebied. Factoren als voedselveiligheid, armoede en sociale uitsluiting, schaarse toegang tot water, de democratische en economische overgang die de landen in deze regio meemaken, de noodzaak om de vrede en veiligheid te herstellen, zijn voldoende redenen om een EESC-advies op te stellen met als doel enkele richtsnoeren te formuleren voor de tenuitvoerlegging en de follow-up van de agenda voor de periode na 2015 in het Middellandse Zeebekken.

2.2. Door de concrete uitdagingen op papier te zetten en voorstellen voor het Middellandse Zeegebied met het maatschappelijk middenveld uit te werken, kan het EESC nuttig advies geven aan de regeringen in deze geteisterde regio en aan de Europese instellingen.

2.3. Met dit advies wenst het EESC een vervolg te geven aan de werkzaamheden van het EESC op het gebied van de duurzame doelstellingen in het algemeen en zich in het bijzonder te richten op één specifieke geografische regio, het Middellandse Zeebekken.

2.4. De secretaris-generaal van de VN heeft een samenvattend verslag ingediend van de bijdragen die zijn verzameld door de open werkgroep belast met het onderzoeken van universele duurzameontwikkelingsdoelen na 2015. Een en ander is het resultaat van de na de Rio + 20-conferentie goedgekeurde verklaring van de regeringen getiteld „Welke toekomst willen we nu eigenlijk?” en waarbij is besloten om de millenniumdoelstellingen die specifiek zijn voor de ontwikkelingslanden, om te zetten in universele doelstellingen — hoewel verschillend — die betrekking hebben op de hele mensheid, zowel in de industrielanden als in opkomende economieën, ontwikkelingslanden en de minst ontwikkelde landen. Er heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden met diverse regionale en subregionale overheden, en de belangrijkste, bij de Verenigde Naties vertegenwoordigde geledingen van het maatschappelijk middenveld hebben de gelegenheid gehad om hun standpunten uiteen te zetten en hun belangen te verdedigen. Er zijn 17 doelstellingen en 169 streefcijfers vastgesteld wat de „middelen voor de tenuitvoerlegging en het wereldwijde partnerschap voor duurzame ontwikkeling” betreft.

2.5. Twee belangrijke en onlosmakelijk met duurzame ontwikkeling na 2015 verbonden evenementen vinden in 2015 plaats: een internationale conferentie over de financiering van ontwikkeling, in juli 2015 in Addis Abeba, en de 21e conferentie van de partijen bij het VN-raamverdrag inzake klimaatverandering eind 2015 in Parijs.

2.6. Het programma voor duurzame ontwikkeling voor de periode na 2015 heeft tot doel een kader vast te stellen voor de toekomstige activiteiten van de Verenigde Naties op het terrein. Hierbij wordt een nieuwe koers inzake gelijkheid, sociale integratie en fatsoenlijk werk ingeslagen, en tegelijkertijd gestreefd naar behoud van duurzame inkomstenbronnen voor werkenden, milieubescherming en respect voor het ritme van vernieuwing van natuurlijke en biologische hulpbronnen. Dit programma gaat uit van de vaststelling dat het economische model waarop onze samenlevingen geschoeid zijn, niet duurzaam is. Dit betekent dat de wereldleiders hun ambitieniveau hoog moeten houden. De situatie op economisch, sociaal, ecologisch en politiek vlak is in vele delen van de wereld, en vooral in de Euromed-regio, absoluut niet houdbaar. Om de duurzameontwikkelingsdoelen te verwezenlijken, zijn veel lidstaten van mening dat de economische en financiële beginselen die momenteel ten grondslag liggen aan de economie, in ieder geval moeten veranderen.

2.7. In het noordelijke deel van de Euromed-regio liggen de Zuid-Europese landen die te kampen hebben met sociaaleconomische situaties die niet langer worden geaccepteerd door de burgers. Door deze situaties kunnen de milieu- en klimaatdoelstellingen niet ten uitvoer worden gelegd, waardoor de Europese burgers de mogelijkheid tot een andere ecologische, economische en sociale ruimte wordt ontzegd. Jongeren krijgen ondanks de door nationale of Europese overheden gedane investeringen in het onderwijs niet de kansen om zich te ontplooiën en bij te dragen tot de bevordering van het concurrentievermogen op economisch, sociaal en milieugebied in de EU.

2.8. Er zijn maar weinig nieuwe banen gecreëerd sinds 2008; veel banen zijn zelfs verdwenen en de schepping van nieuwe werkgelegenheid sluit niet aan op de demografische ontwikkelingen, evenmin als de komst op de arbeidsmarkt van nieuwe gediplomeerden. Er is dan ook grote weerstand tegen een bezuinigingsbeleid dat geen perspectieven biedt. De politieke en openbare diensten op het gebied van onderwijs, gezondheid, vervoer en huisvesting lijden onder de bezuinigingsmaatregelen, terwijl de duurzameontwikkelingsdoelen juist vragen om een versterking van deze diensten. Het aantal daklozen en mensen met huisvestingsproblemen in de EU-28 is stijgende en de meeste nieuwe banen worden gekenmerkt door een veel te grote flexibiliteit, precariteit en uitzichtloosheid. Het aantal weinig betaalde of slechtbetaalde stagiairs rijst uit de pan en in de Europese samenlevingen zien we een toename van radicalisering, intolerantie, afwijzing van de ander, onbegrip en een groeiende kloof tussen generaties; individualisme en overlevingsdrang brengen verdeeldheid tussen beroepsmatig functionerende politici en gefrustreerde burgers.

2.9. Ten zuiden van de Middellandse Zee hebben we een afwijzing gezien van dictaturen die beslag hadden gelegd op de economie en geen ruimte boden voor vrijheid van meningsuiting en gelijkheid tussen de burgers. De transitie heeft verschillende gedaantes aangenomen, gaande van nationale consensus voor de invoering van een democratie tot het herstel van een autoritair bewind door een almachtige militaire klasse. Hierdoor hebben de radicale groeperingen kunnen profiteren, hetzij om tot gewapende bezetting over te gaan, hetzij door misdadige regimes in te voeren. Een deel van Afrika kampt nu met deze permanente bedreiging; het Nabije en het Midden-Oosten kennen zowel de grootste vluchtelingenstromen als ingrijpende militaire en politieke reorganisaties. Kortom, er komt geen einde aan de ellende voor de burgerbevolking.

2.10. Een doelstelling voor duurzame ontwikkeling zal in deze omstandigheden weinig zoden aan de dijk zetten als het gaat om de vrede te herstellen en om het materiële welzijn en de economische ontwikkeling van de regio te bevorderen. In regio's die geen stabiliteit kennen op democratisch, sociaal en milieugebied, is het moeilijk om duurzame investeringen aan te trekken. Bovendien is het niet eenvoudig om in deze landen, waar de economische welvaart decennialang alleen was weggelegd voor een elite, instellingen te vinden die op billijke, transparante en democratische manier functioneren.

3. Milieu

3.1. De feiten tonen aan dat de Euromed-regio kwetsbaar is voor milieurampen, zowel op het vasteland als op zee. Volgens een rapport uit 2013 biedt de kust van het Middellandse Zeebekken levensonderhoud aan ten minste 150 miljoen mensen. In ditzelfde rapport wordt de UNEP geciteerd, die in kaart heeft gebracht dat er langs de mediterrane kusten 13 gasfabrieken zijn, 55 raffinaderijen, 180 elektriciteitscentrales, 750 jachthavens, 286 handelshavens, 112 vliegvelden en 238 ontziltingsfabrieken, bijna allemaal potentiële bronnen voor milieurampen. In het rapport staat ook dat het een topprioriteit is voor de hele regio om passende maatregelen in te voeren om de impact in geval van door mensen veroorzaakte rampen of natuurrampen te verzachten⁽⁴⁾.

4. Werkgelegenheid

4.1. Commissaris Johannes HAHN benadrukte in zijn toespraak van 28 mei de noodzaak om elk jaar 5 miljoen nieuwe banen te creëren om werk te geven aan een groeiende beroepsbevolking en te zorgen voor sociale integratie. Hij wees er tevens op dat, met het oog hierop, de regio voor een economische groei boven de 6 % moet zorgen.

4.2. De bevordering van fatsoenlijk werk (doelstelling 8) moet centraal staan, aangezien werk van slechte kwaliteit (onzeker, laagbetaald, zonder duurzame en universele sociale bescherming) een belangrijke oorzaak van armoede is. Er moet dus opnieuw aandacht worden besteed aan de kwaliteit van de groei, aan veilige en gezonde arbeidsomstandigheden en aan sociale bescherming voor werknemers en hun gezinnen als essentieel instrument ter bestrijding van armoede en uitsluiting.

5. Particuliere financiering

5.1. Wil de bijdrage van de particuliere sector aan handelspartnerschappen voor industriële ontwikkeling productief en efficiënt zijn, dan moet ze gepaard gaan met een agenda voor waardig werk die onverzettelijker geëngageerd is op de vervulling van de voorwaarden door de Raad dan tot nu toe. De gecreëerde banen moeten meer dan ooit fatsoenlijk zijn, een goed salaris en doeltreffende sociale zekerheid waarborgen evenals respect voor het milieu en de volksgezondheid⁽⁵⁾. Dit is met name van belang voor de regio van het Midden-Oosten en Noord-Afrika waar de werkloosheid onder jongeren tot de hoogste ter wereld behoort en nog voortdurend toeneemt; dit betekent dat een aanzienlijk aantal jongeren zich in een „NEETS”-situatie bevindt, „Not in employment, education, training” (niet aan het werk en noch aan een studie of opleiding bezig). Een minimale inkomensgarantie voor mensen in de informele sector is essentieel voor maatschappelijke en politieke stabiliteit en conflictpreventie, aangezien dit radicalisme en extremisme tempert en aldus een belangrijke bijdrage vormt tot politieke stabiliteit en veiligheid⁽⁶⁾. Aan beide zijden van het Euro-mediterraan bekken bestaan dezelfde wensen: basisonderwijs en levenslang leren, gelijkheid, participatie van jongeren en vrouwen op de arbeidsmarkt, de verwachting van burgers dat ze gerespecteerd worden, vrijheid van meningsuiting, fatsoenlijke lonen, veiligheid, bescherming van het milieu en de volksgezondheid, onderwijs voor jonge kinderen en solidariteit tussen de generaties. Deze verwachtingen moeten kunnen worden ingewilligd door de regeringen zonder dat er de angst bestaat dat van hogerhand eenzijdig particuliere belangen worden nagejaagd. De internationale handel zou daarbij alle aandacht moeten krijgen terwille van de financiering van universele doelstellingen⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ <http://www.preventionweb.net> — Euro-Mediterranean Partnership Program (PPRD South) februari 2013.

⁽⁵⁾ Zie EESC-advies over sociale bescherming in het ontwikkelingsamenwerkingsbeleid (PB C 161 van 6.6.2013, blz. 82).

⁽⁶⁾ Doelstellingen in de Euromed-regio voor na 2015, EESC-hoorzitting, 22 mei 2015, een solidaire visie voor na 2015

⁽⁷⁾ EESC-advies, REX/441 (zie blz. 49 van dit Publicatieblad).

6. Wijze van tenuitvoerlegging en follow-up van de doelstellingen

6.1. Bij de multilaterale onderhandelingen binnen de WTO wordt erop gewezen dat de handel het middel bij uitstek is om een duurzame ontwikkeling tot stand te brengen. Uit verschillende lopende onderhandelingen blijkt echter dat bepaalde doelstellingen van de vrijhandel niet in lijn zijn met de duurzameontwikkelingsdoelen: dienstenakkoorden gericht op de liberalisering of de privatisering van talrijke, voor een groot publiek toegankelijke openbare diensten en noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doelstellingen, akkoorden inzake milieugoederen, technologieoverdracht, industriële-eigendomsrechten, akkoorden over de nieuwe informatietechnologie, over de winningsindustrie en de exploitatie van de bodem, regulerende instanties voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten enz. Er zijn vele terreinen waar de nobele doelstellingen weinig geloofwaardig zijn geworden vanwege de onderhandelingen tussen de handelsmogendheden en staten.

6.2. Het handelsbeleid zou ontwikkelingslanden een politieke marge moeten bieden — met inbegrip van de mogelijkheid om aandacht te besteden aan de impact op werkloosheid, kwetsbare groepen, gelijke kansen voor mannen en vrouwen en duurzame ontwikkeling — in plaats van liberalisering als een op zichzelf staand doel na te streven. We pleiten derhalve voor een alomvattende herziening van alle handelsakkoorden en investeringsverdragen, teneinde na te gaan op welke terreinen ontwikkelingslanden worden belemmerd om crisissen te voorkomen en te beheersen, kapitaalstromen te reguleren, het recht op fatsoenlijk werk en levensonderhoud te beschermen, eerlijke belastingmaatregelen door te voeren, essentiële openbare diensten te verlenen en duurzame ontwikkeling te garanderen.

6.3. Overheden zouden verplicht moeten worden om na te gaan wat de impact op de mensenrechtensituatie is van multi-, pluri- en bilaterale investeringsovereenkomsten, waarbij ze met name moeten focussen op het recht op ontwikkeling en de specifieke rechten op voeding, gezondheid en levensonderhoud, met specifieke aandacht voor de impact op kwetsbare groepen. Dit zou ook moeten leiden tot de tenuitvoerlegging van de in juni 2014 in de Mensenrechtenraad van de VN in Genève goedgekeurde ontwerpresolutie, zodat een werkgroep kan worden opgericht ter voorbereiding van een instrument dat multinationals dwingt om de wettelijke verplichtingen inzake internationale mensenrechten na te leven.

6.4. Gedurende een (nog nader te bepalen) periode waarin de wereld nog herstellende is van de financiële crisis (2008) en de crisis van de democratie (2011), zouden op de werkgelegenheid en het milieu gerichte investeringen die verband houden met de duurzameontwikkelingsdoelen, na 2015 niet moeten worden meegeteld in de overheidstekorten en moeten ze worden beschouwd als universele en duurzame investeringen van gemeenschappelijk belang, tegen een nulrente te financieren en verboden voor speculatieve fondsen.

6.5. De bestrijding van belastingontwijking en -ontduiking, van illegale geldstromen bestemd voor het witwassen van uit illegale activiteiten verkregen inkomsten, met inbegrip van informeel werk, migrantensmokkel en van de uitvoer van niet voor recycling gebruikte afvalstoffen, moet de extra middelen die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van de duurzameontwikkelingsdoelen, bijeenbrengen ⁽⁸⁾.

6.6. Ten slotte moet ervan worden uitgegaan dat de bestaande internationale rechtsinstrumenten evenzoveel middelen voor de tenuitvoerlegging ervan zijn. Als fundamentele overeenkomsten van de ILO inzake arbeid, het VN-Verdrag van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, het Verdrag ter bescherming van de migrerende werknemers en hun gezinnen, Conventie C 189 ter bescherming van huishoudelijke werkers, Conventie C 184 inzake de veiligheid en gezondheid in de landbouw, het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten — om alleen deze voorbeelden maar te noemen — zouden worden geratificeerd en omgezet in het recht van alle lidstaten van de UMZ, dan zouden dit uitstekende, niet-financiële, uitvoerende rechtsinstrumenten vormen, die (de jure) al een rechtsbescherming van personen zouden garanderen, onmisbaar en noodzakelijk voor de verwezenlijking van de vele feitelijke (de facto) duurzameontwikkelingsdoelen:

Duurzameontwikkelingsdoelen ⁽⁹⁾

Doel 1: Armoede in al haar vormen overal uitbannen

Doel 2: Honger beëindigen, zorgen voor voedselveiligheid, verbeteren van de voeding en bevorderen van duurzame landbouw

⁽⁸⁾ Dit zou ten minste 1 000 miljard USD moeten opbrengen, althans volgens bronnen als de Wereldbank, het IMF, Transparency.org enz.

⁽⁹⁾ Volgens het nulontwerp van het document voor de VN-top, waarop de ontwikkelingsagenda voor de periode na 2015 vastgesteld moet worden.

- Doel 3: Gezondheidszorg en bevordering van welzijn voor iedereen en voor alle leeftijden
- Doel 4: Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen
- Doel 5: Gelijke rechten voor mannen en vrouwen en empowerment van vrouwen en meisjes
- Doel 6: Zorgen voor schoon water en sanitair voor iedereen
- Doel 7: Toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
- Doel 8: Bevorderen van inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen
- Doel 9: Veerkrachtige infrastructuur bouwen, bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisatie en innovatie
- Doel 10: Verminderen van ongelijkheid binnen en tussen landen
- Doel 11: Steden en woonplaatsen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam maken
- Doel 12: Duurzame consumptie- en productiewijzen bevorderen
- Doel 13: Dringend actie ondernemen om klimaatverandering en de impact ⁽¹⁰⁾ ervan tegen te gaan
- Doel 14: Beschermen en duurzaam gebruikmaken van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling
- Doel 15: Beschermen en herstellen van ecosystemen, bevorderen van het duurzaam gebruik ervan, bevorderen van duurzaam bosbeheer, bestrijding van woestijnvorming, de aantasting van de bodem tegengaan en het biodiversiteitsverlies een halt toeroepen
- Doel 16: Bevorderen van vreedzame en inclusieve samenlevingen voor duurzame ontwikkeling, toegang tot recht voor iedereen en ontwikkeling van doeltreffende, betrouwbare en inclusieve instellingen op alle niveaus
- Doel 17: Versterken van het mondiaal partnerschap om de duurzame ontwikkelingsdoelen te bereiken

6.7. Op 28 mei 2015 heeft het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité samen met de Europese Commissie een forum voor het maatschappelijk middenveld in het Euromed-gebied georganiseerd, waaraan is deelgenomen door commissaris Johannes HAHN en vicevoorzitter Federica MOGHERINI, evenals de voorzitter van het Europees Parlement.

6.8. Tijdens dit forum, dat in het teken stond van een discussie over de nieuwe richtsnoeren van het nabuurschapsbeleid van de EU, heeft commissaris Johannes HAHN herinnerd aan de fondsen die rechtstreeks zijn toegewezen aan de humanitaire crisis in Syrië en de buurlanden — respectievelijk 52 miljoen euro uit hoofde van het instrument voor het nabuurschapsbeleid (Neighbourhood Civil Society Facility) —, en nog eens de getroffen maatregelen toegelicht; hier moet nog eens 40 miljoen euro in het kader van het EU Regional Trust Fund bij worden opgeteld.

6.9. Ten slotte moet worden verwezen naar de Europese agenda op het gebied van migratie, die twee weken na de top van staatshoofden en regeringsleiders door de Europese Commissie is gepubliceerd en waarin wordt voorgesteld om tot een concrete verdeling voor acties op het gebied van hervestiging en opvang van vluchtelingen te komen uit hoofde van artikel 78, lid 3, VWEU ⁽¹¹⁾.

Brussel, 1 juli 2015.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Henri MALOSSE

⁽¹⁰⁾ Met erkenning dat het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering natuurlijk het belangrijkste internationale, intergouvernementele forum voor de onderhandelingen over het globale antwoord op klimaatverandering is.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2015/20150527_02_en.htm